Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

10. september 2026*

»Præjudiciel forelæggelse – tilnærmelse af lovgivningerne – telekommunikationssektoren – direktiv (EU) 2018/1972 – europæisk kodeks for elektronisk kommunikation – aftale om elektroniske kommunikationstjenester – udbyderens ensidige beføjelse til at foretage ændring – artikel 105, stk. 4, første afsnit – slutbrugernes opsigelsesret«

I sag C-669/24,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Oberlandesgericht Düsseldorf (den regionale appeldomstol i Düsseldorf, Tyskland) ved afgørelse af 26. september 2024, indgået til Domstolen den 11. oktober 2024, i sagen

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV

mod

Vodafone GmbH,

procesdeltager:

Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation und Eisenbahnen,

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, F. Schalin, og dommerne M. Gavalec (refererende dommer) og Z. Csehi,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: tysk.

efter at der er afgivet indlæg af:

– Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. ved Rechtsanwalt T. Rader,

– Vodafone GmbH ved Rechtsanwalt C. Rohnke,

– den italienske regering ved S. Fiorentino, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato E. Manzo,

– den rumænske regering ved E. Gane, R. Antonie og L. Ghiță, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved G. Conte, O. Gariazzo og G. Meeßen, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 105, stk. 4, første afsnit, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/1972 af 11. december 2018 om oprettelse af en europæisk kodeks for elektronisk kommunikation (EUT 2018, L 321, s. 36).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (sammenslutning af forbrugercentraler og -sammenslutninger, Tyskland) (herefter »sammenslutningen«) og Vodafone GmbH, der er udbyder af telekommunikationstjenester, vedrørende anvendelsen i sidstnævntes almindelige forretningsbetingelser af et vilkår, der giver selskabet mulighed for ensidigt at ændre aftalevilkårene.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 93/13/EØF

3 Artikel 3 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29) bestemmers.

»1. Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.

[...]

3. Bilaget indeholder en vejledende og ikke-udtømmende liste over de kontraktvilkår, der kan betegnes som urimelige.«

4 Følgende fremgår af bilaget til dette direktiv med overskriften »Kontraktvilkår som omhandlet i artikel 3, stk. 3«:

»1. Kontraktvilkår, hvis formål eller virkning er følgende:

[...]

j) at tillade den erhvervsdrivende ensidigt at ændre kontraktvilkårene uden gyldig og i aftalen anført grund

[...]

2. Rækkevidden af litra g), j) og l)

[...]

b) [...]

Litra j) forhindrer heller ikke, at en erhvervsdrivende kan forbeholde sig ret til ensidigt at ændre vilkårene i en aftale, der er indgået på ubestemt tid, forudsat at han forpligtes til at underrette forbrugeren med et rimeligt varsel, og at denne kan opsige aftalen.

[...]«

Direktiv 2018/1972

5 Følgende fremgår af 257., 258., 275. og 276. betragtning til direktiv 2018/1972:

»(257) Den uensartede gennemførelse af reglerne om slutbrugerbeskyttelse har skabt væsentlige hindringer på det indre marked, som påvirker både udbydere af elektroniske kommunikationstjenester og slutbrugerne. Disse hindringer bør reduceres ved anvendelse af ens regler, så der sikres et højt fælles beskyttelsesniveau i hele [Den Europæiske Union]. En tilpasset fuld harmonisering af de slutbrugerrettigheder, der er omfattet af dette direktiv, bør i væsentlig grad øge den juridiske forudsigelighed for både slutbrugere og udbydere af elektroniske kommunikationstjenester og bør medføre en markant reduktion af hindringerne for markedsadgang og den unødvendige byrde ved regeloverholdelse, der skyldes de fragmenterede regler. [...] Fuld harmonisering bør kun vedrøre de emner, der er omfattet af bestemmelserne om slutbrugernes rettigheder i dette direktiv. [...]

(258) Aftaler er et vigtigt værktøj for slutbrugerne, når det drejer sig om at sikre gennemskuelige oplysninger og den fornødne juridiske forudsigelighed. De fleste tjenesteudbydere på et konkurrencebaseret marked indgår aftaler med deres kunder, fordi det rent kommercielt er det mest hensigtsmæssige. Forbrugertransaktioner i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester er ud over dette direktiv underlagt kravene i gældende EU-ret til beskyttelse af forbrugerne i forbindelse med aftaler, herunder navnlig [direktiv 93/13] og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU [af

25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF (EUT 2011, L 304, s. 64)]. […]

[…]

(275) Enhver ændring af aftalevilkår, der foreslås af udbydere af andre offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester end nummeruafhængige interpersonelle kommunikationstjenester, og som ikke er til fordel for slutbrugeren f.eks. hvad angår gebyrer, takster, begrænsning af datamængden, datahastigheden, dækningen eller behandlingen af personoplysninger, bør give slutbrugeren ret til at opsige aftalen uden at blive pålagt nogen omkostninger, selv hvis disse ændringer er kombineret med ændringer, der indebærer fordele. Udbyderes ændring af aftalevilkår bør derfor give slutbrugeren ret at opsige den pågældende aftale, medmindre hver ændring i sig selv er til fordel for slutbrugeren, eller ændringerne er af rent administrativ karakter f.eks. en ændring i udbyderens adresse og ikke har negativ virkning for slutbrugeren, eller ændringerne udelukkende er pålagt ved lov- eller regelændringer, såsom nye aftaleoplysningskrav, der er pålagt ved EU-retten eller national ret. Hvorvidt en ændring udelukkende er til slutbrugerens fordel, bør vurderes på grundlag af objektive kriterier. Der bør kun ses bort fra slutbrugerens ret til at opsige aftalen, hvis udbyderen er i stand til at godtgøre, at alle aftaleændringer udelukkende er til fordel for slutbrugeren eller er af rent administrativ karakter uden negativ virkning for slutbrugeren.

(276) Slutbrugere bør underrettes om eventuelle ændringer i aftalevilkår ved hjælp af et varigt medium. Andre slutbrugere end forbrugere, mikrovirksomheder eller små virksomheder eller nonprofitorganisationer bør ikke kunne drage fordel af opsigelsesrettigheder i tilfælde af aftaleændringer for så vidt angår transmissionstjenester, der anvendes til maskine-til-maskine-tjenester. Medlemsstaterne bør kunne fastsætte specifik slutbrugerbeskyttelse vedrørende aftaleopsigelse, hvis slutbrugere skifter bopæl. Bestemmelserne om aftaleopsigelse bør ikke berøre andre bestemmelser i EU-retten eller national ret om grunde til, at tjenesteudbydere eller slutbrugere kan opsige aftaler eller ændre aftalevilkår og -betingelser.«

6 Artikel 3 i direktiv 2018/1972 med overskriften »Overordnede mål« fastsætter følgende i stk. 2, litra d):

»I forbindelse med dette direktiv forfølger de nationale tilsynsmyndigheder og andre kompetente myndigheder samt [Sammenslutningen af Europæiske Tilsynsmyndigheder inden for Elektronisk Kommunikation (BEREC)], [Europa-Kommissionen] og medlemsstaterne hvert af følgende overordnede mål, der ikke er opstillet i prioriteret rækkefølge:

[…]

d) fremme Unionens borgeres interesser ved at sikre konnektivitet og udbredt tilgængelighed og ibrugtagning af net med meget høj kapacitet, herunder fastnet, mobilnet og trådløse net, samt elektroniske kommunikationstjenester, ved på grundlag af effektiv konkurrence at skabe størst mulige fordele for så vidt angår valgmuligheder, pris og kvalitet, ved at opretholde sikkerheden i net og tjenester, ved at sikre slutbrugerne et højt og ensartet beskyttelsesniveau ved hjælp af de nødvendige sektorspecifikke regler og ved at tilgodese behovene, f.eks. behovet for

overkommelige priser, hos særlige sociale grupper, især slutbrugere med handicap, ældre slutbrugere og slutbrugere med særlige sociale behov, samt valgmuligheder og lige adgang for slutbrugere med handicap.«

7 Dette direktivs artikel 101, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne må ikke i national ret opretholde eller indføre bestemmelser om beskyttelse af slutbrugere, som afviger fra artikel 102-115, herunder strengere eller lempeligere bestemmelser for at sikre et anderledes beskyttelsesniveau, medmindre andet fremgår af dette afsnit.«

8 Det nævnte direktivs artikel 105 med overskriften »Aftalers varighed og opsigelse« bestemmer følgende i stk. 4:

»Slutbrugere har ret til at opsige deres aftale uden nogen yderligere omkostninger ved meddelelse om ændring i aftalevilkårene, der foreslås af udbyderen af offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester, bortset fra nummeruafhængige interpersonelle kommunikationstjenester, medmindre de foreslåede ændringer udelukkende er til fordel for slutbrugeren, er af rent administrativ karakter og ingen negativ virkning har for slutbrugeren, eller er direkte pålagt ved EU-retten eller national ret.

Udbydere skal underrette slutbrugere med mindst en måneds varsel om enhver ændring i aftalevilkårene og skal samtidig underrette dem om deres ret til uden nogen yderligere omkostninger at opsige aftalen, hvis de ikke accepterer de nye vilkår. Retten til at opsige aftalen kan efter underretningen udnyttes inden for en måned. [M]edlemsstaterne kan forlænge denne periode med op til yderligere tre måneder. Medlemsstaterne sikrer, at underretningen foregår på en klar og forståelig måde på et varigt medium.«

Tysk ret

9 § 57, stk. 1, i Telekommunikationsgesetz (lov om telekommunikation) af 23. juni 2021 (BGBl. 2021 I, p. 1858) i den version, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, fastsætter:

»Når en udbyder af offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester i almindelige forretningsbetingelser har forbeholdt sig ret til ensidigt at ændre en aftale og ændrer kontraktvilkårene ensidigt, kan slutbrugeren opsige aftalen uden omkostninger og uden varsel, medmindre ændringerne

1. udelukkende er til fordel for slutbrugeren,

2. er af rent administrativ karakter og ikke har en negativ indvirkning på slutbrugeren

3. eller er direkte pålagt i henhold til EU-retten eller national ret.«

10 § 307 i Bürgerliches Gesetzbuch (den civile lovbog), i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »civillovbogen«), bestemmer:

»(1) Bestemmelser i almindelige forretningsbetingelser er ugyldige, hvis medkontrahenten til den, der anvender dem, i strid med god forretningsskik stilles uforholdsmæssigt ringe. En kontrahent kan også stilles uforholdsmæssigt ringe derved, at bestemmelsen ikke er klar og forståelig.

(2) I tvivlstilfælde anses en uforholdsmæssig ulempe at foreligge, når en bestemmelse

1. er uforenelig med de grundlæggende tanker bag de lovbestemmelser, som fraviges, eller

2. indebærer en sådan indskrænkelse af de væsentlige rettigheder eller forpligtelser, der følger af aftalens art, at opfyldelsen af aftalens formål bringes i fare.

(3) Stk. 1 og 2 samt §§ 308 og 309 gælder kun for bestemmelser i almindelige forretningsbetingelser, der har til formål at fravige eller supplere lovreglerne. Andre bestemmelser kan være uanvendelige i medfør af stk. 1, andet punktum, sammenholdt med stk. 1, første punktum.«

11 Den civile lovbogs § 308 fastsætter følgende:

»I almindelige forretningsbetingelser kan navnlig

[…]

4. […] et vilkår, i henhold til hvilken den part, der anvender dette vilkår, forbeholder sig ret til at ændre eller fravige den lovede ydelse, medmindre der ikke er rimelig grund til, at den anden part ikke giver sit samtykke til en sådan ændring eller fravigelse under hensyntagen til interesserne for den part, der anvender vilkåret

ikke finde anvendelse.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

12 Sammenslutningen, en forbrugerbeskyttelsesorganisation, der handlede i sin egenskab af godkendt enhed til at anlægge søgsmål med henblik på at beskytte forbrugernes kollektive interesser, anlagde et søgsmål med påstand om forbud ved Landgericht Düsseldorf (den regionale ret i første instans i Düsseldorf, Tyskland) mod Vodafone. Formålet med dette søgsmål med påstand om forbud var at forbyde Vodafone i de almindelige forretningsbetingelser i aftaler vedrørende visse elektroniske kommunikationstjenester, der indgås med dette selskabs kunder, at anvende navnlig et vilkår, hvorefter nævnte selskab forbeholder sig ret til ensidigt at ændre aftalevilkårene af billighedshensyn.

13 Sammenslutningen gjorde til støtte for søgsmålet med påstand om forbud gældende, at dette vilkår var i strid med den civile lovbogs § 307, stk. 1, første og andet punktum, og § 308, nr. 4, og at vilkåret ikke kunne begrundes ved § 57, stk. 1, første punktum, i lov om telekommunikation. I denne forbindelse gjorde sammenslutningen navnlig gældende, at det fremgår af den civile lovbogs § 308, nr. 4, at et vilkår om ensidig ændring, der anvendes i almindelige forretningsbetingelser, kun er gyldigt, hvis der ikke er nogen rimelig grund til, at den anden aftalepart ikke giver sit samtykke til den påtænkte ændring eller fravigelse under hensyntagen til interesserne for den part, der anvender vilkåret.

14 Vodafone gjorde heroverfor gældende, at det anfægtede vilkår svarede til ordlyden af § 57, stk. 1, første punktum, i lov om telekommunikation, som giver udbyderne mulighed for i de almindelige forretningsbetingelser at forbeholde sig en ret til ensidig ændring. Ifølge Vodafone indeholder denne bestemmelse en udtømmende regel. For så vidt som det anfægtede vilkår blot gentager

ordlyden af denne regel, kan det således ikke gøres til genstand for en gyldighedsprøvelse i forhold til de særlige bestemmelser vedrørende de almindelige forretningsbetingelser. Vodafone har gjort gældende, at det nævnte vilkår under alle omstændigheder ikke stiller kunden uforholdsmæssigt ringe som følge af dels kravet om, at der skal tages hensyn til billighedshensyn, dels den særlige opsigelsesret, som kunden har som modstykke. Endelig er § 57, stk. 1, første punktum, i lov om telekommunikation, for så vidt som denne bestemmelse kræver, at ændringsretten fremgår af de almindelige forretningsbetingelser, i strid med kravet om fuldstændig harmonisering i artikel 101, stk. 1, i direktiv 2018/1972. Bestemmelsen skal derfor fortolkes i overensstemmelse med dette direktiv, således at den giver en ret til ensidig ændring, som ikke er underlagt de restriktioner, der følger af den civile lovbogs § 308, nr. 4.

15 Landgericht Düsseldorf (den regionale ret i første instans i Düsseldorf) frifandt sagsøgte, idet den anførte, at det anfægtede vilkår hverken har til formål at fravige lovbestemmelser eller at supplere dem, således at en indholdsmæssig prøvelse af vilkåret er udelukket i henhold til den civile lovbogs § 307, stk. 3. Denne ret var af den opfattelse, at selv om det antages, at der er mulighed for en sådan kontrol, er det omtvistede vilkår tilladt, fordi det giver slutbrugerne en særlig og gratis opsigelsesret, hvorved disse brugere kan opsige aftalen, inden de meddelte ændringer træder i kraft. Den nævnte ret fandt i øvrigt, at § 57, stk. 1, første punktum, i lov om telekommunikation forudsætter, at der kan fastsættes en ensidig ændringsret i almindelige forretningsbetingelser, og at denne bestemmelse til gengæld for denne ret regulerer medkontrahenternes opsigelsesbetingelser.

16 Sammenslutningen har iværksat appel til prøvelse af denne dom ved Oberlandesgericht Düsseldorf (den regionale appeldomstol i Düsseldorf, Tyskland), som er den forelæggende ret, idet den har gjort gældende, at artikel 105, stk. 4, første afsnit, i direktiv 2018/1972 og § 57, stk. 1, første punktum, i lov om telekommunikation ikke giver den erhvervsdrivende ret til ensidig ændring, men er begrænset til at regulere retsvirkningerne af udøvelsen af denne ret. Vodafone har nedlagt påstand om, at appellen forkastes.

17 Den forelæggende et er i tvivl om fortolkningen af artikel 105, stk. 4, første afsnit, i direktiv 2018/1972. Denne ret er af den opfattelse, at denne bestemmelse kan fortolkes på flere måder. Den nævnte ret har i denne forbindelse fremhævet, at den i Tyskland ofte fortolkes således, at den giver en tjenesteyderen en lovbestemt ret til ensidig ændring. Det er imidlertid også muligt at anlægge en modsat fortolkning, hvorefter den nævnte bestemmelse kun regulerer retsvirkningerne af udbydernes ret til ensidig ændring, hvor denne rets retsgrundlag er reguleret af andre regler.

18 På denne baggrund har Oberlandesgericht Düsseldorf (den regionale appeldomstol i Düsseldorf) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 105, stk. 4, første afsnit, i [direktiv 2018/1972] fortolkes således, at udbydere af andre offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester end nummeruafhængige interpersonelle kommunikationstjenester har en lovbestemt ret til ensidigt at ændre aftalevilkårene, og at slutkunderne til gengæld herfor opnår en særlig opsigelsesret, eller forudsætter bestemmelsen, at udbyderen allerede af andre grunde har ret til ensidigt at ændre aftalevilkårene, og regulerer den udelukkende den særlige opsigelsesret, der tilkommer slutkunden som følge heraf?«

Om det præjudicielle spørgsmål

19 Den forelæggende ret ønsker med sit eneste spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om artikel 105, stk. 4, første afsnit, i direktiv 2018/1972 skal fortolkes således, at den giver udbydere af elektroniske kommunikationstjenester ret til ensidigt at ændre aftalevilkårene, eller om den forudsætter, at der foreligger en sådan ret, og om den er begrænset til at regulere slutbrugernes opsigelsesret, når udbyderen har udøvet denne ret til ensidig ændring.

20 I overensstemmelse med fast retspraksis skal der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot tages hensyn til bestemmelsens ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (dom af 17.11.1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, præmis 12, og af 12.3.2026, Magyar Telekom, C-514/24, EU:C:2026:184, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).

21 I første række bestemmer artikel 105, stk. 4, første afsnit, i direktiv 2018/1972, at slutbrugere har ret til at opsige deres aftale uden nogen yderligere omkostninger, når udbyderen af offentligt tilgængelige elektroniske meddeler dem, at den pågældende agter at ændre aftalevilkårene. Denne bestemmelse præciserer, at slutbrugerne imidlertid ikke har denne ret, når de påtænkte ændringer udelukkende er til deres fordel, er af rent administrativ karakter og ingen negativ virkning har for disse brugere eller er direkte pålagt ved EU-retten eller national ret.

22 Det fremgår i samme retning af 275. betragtning til dette direktiv, at et enhver ændring af aftalevilkår fra udbyderens side bør give slutbrugeren ret at opsige aftalen uden nogen yderligere omkostninger med forbehold af de samme undtagelser som dem, der er detaljeret beskrevet i den foregående præmis.

23 Det følger således af ordlyden af nævnte direktivs artikel 105, stk. 4, første afsnit, sammenholdt med 275. betragtning, at denne bestemmelse regulerer konsekvenserne for slutbrugeren af en ændring af aftalevilkår, som udbyderen af elektroniske kommunikationstjenester påtænker at foretage. Denne bestemmelse fastsætter et tilfælde, hvor en sådan ændring giver ret til opsigelse uden omkostninger samt undtagelser til denne ret. Bestemmelsen definerer derimod hverken retsgrundlaget for den ensidige ændring eller de betingelser, som udbyderen skal opfylde med henblik på at kunne ændre aftalen ensidigt. Den nævnte bestemmelse forudsætter således, at der foreligger en sådan ret, uden at tildele den.

24 I anden række understøttes denne fortolkning af den sammenhæng, hvori artikel 105, stk. 4, første afsnit, i direktiv 2018/1972 indgår.

25 Dette direktivs artikel 105 med overskriften »Aftalers varighed og opsigelse«, der er indeholdt i nævnte direktivs afsnit III med overskriften »Slutbrugernes rettigheder«, fastsætter således en generel regel, der hovedsageligt har til formål at regulere de forskellige tilfælde og betingelser for udøvelse af slutbrugernes ret til at opsige deres aftaler. Det skal imidlertid fremhæves, at bestemmelsen ikke regulerer udbydernes rettigheder, endsige giver dem ret til ensidig ændring.

26 Det skal ligeledes bemærkes, at artikel 101 i direktiv 2018/1972 fastsætter, at dette direktivs artikel 105 alene foretager en fuldstændig harmonisering, idet omfang direktivet har til formål at beskytte slutbrugerne og ikke udbyderne. Tilsvarende præciseres det i 257. betragtning til det nævnte direktiv, at denne fulde harmonisering kun bør vedrøre de emner, der er omfattet af bestemmelserne om slutbrugernes rettigheder i samme direktiv.

27 Det fremgår endvidere af 258. betragtning til direktiv 2018/1972, at forbrugertransaktioner i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester ud over dette direktiv er underlagt kravene i gældende EU-ret til beskyttelse af forbrugerne i forbindelse med aftaler, herunder navnlig direktiv 93/13 og direktiv 2011/83.

28 I denne henseende omhandler punkt 1, litra j), i bilaget til direktiv 93/13 – blandt de vilkår der kan betegnes som urimelige i henhold til dette direktivs artikel 3, stk. 1 og 3 – vilkår, hvis formål eller virkning er at tillade den erhvervsdrivende ensidigt at ændre kontraktvilkårene uden gyldig og i aftalen anført grund. I punkt 2, litra b), i dette bilag præciseres imidlertid, at dette punkt 1, litra j), ikke forhindrer vilkår, hvorefter den erhvervsdrivende kan forbeholde sig ret til ensidigt at ændre vilkårene i en aftale, der er indgået på ubestemt tid, forudsat at denne erhvervsdrivende underretter forbrugeren herom med et rimeligt varsel og giver denne mulighed for at opsige aftalen.

29 Det følger heraf, at de betingelser, hvorunder udbyderen kan forbeholde sig en beføjelse til ensidig at foretage ændringer, henhører under direktiv 93/13 og ikke under direktiv 2018/1972. Artikel 8 i direktiv 93/13 giver desuden medlemsstaterne mulighed for at vedtage eller bevare strengere bestemmelser, der er forenelige med TEUF, for at sikre en mere omfattende beskyttelse af forbrugerne.

30 Analysen af sammenhængen bekræfter følgelig ordlydsfortolkningen af artikel 105, stk. 4, første afsnit, i direktiv 2018/1972, hvorefter denne bestemmelse ikke giver udbyderne en ret til ensidigt at ændre aftaler, men forudsætter, at der foreligger en sådan ret i henhold til andre gældende regler. Udøvelsen af denne ret til ændring er derfor fortsat underlagt de betingelser og krav, der følger af EU-retten og national ret på forbrugerbeskyttelsesområdet.

31 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det følger af Domstolens praksis, at selv om et vilkår om ensidig ændring kan tilgodese en legitim interesse for udbyderen, skal den ikke desto mindre opfylde de krav om god tro, jævnbyrdighed og gennemsigtighed, der bl.a. følger af direktiv 93/13 (jf. i denne retning dom af 21.3.2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, præmis 46 og 47).

32 276. betragtning til direktiv 2018/1972 bekræfter denne fortolkning, idet det heri anføres, at bestemmelserne om aftaleopsigelse ikke bør berøre andre bestemmelser i EU-retten eller national ret om grunde til, at tjenesteudbydere eller slutbrugere kan opsige aftaler, eller om betingelserne for at disse kan ændre indholdet af aftalerne.

33 I tredje og sidste række er den fortolkning, der er anlagt i denne doms præmis 30, i overensstemmelse med det formål om beskyttelse af slutbrugerne, der er nævnt i artikel 3, stk. 2, litra d), i direktiv 2018/1972.xx Den særlige beskyttelse, som direktivet yder dem med hensyn til opsigelse af aftaler, supplerer således de garantier, der følger af andre bestemmelser i EU-retten og national ret, som finder anvendelse på ændringer af aftaler. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at eftersom slutbrugeren er den svagere part i et aftaleforhold med den erhvervsdrivende, bør den pågældende nyde en øget beskyttelse. En sådan beskyttelses effektivitet kan kun sikres ved hjælp af samtlige de foranstaltninger, der er fastsat i de forskellige lovgivninger. Denne konstatering bekræftes ligeledes af 276. betragtning til dette direktiv, hvoraf det fremgår, at bestemmelserne om opsigelse af aftaler ikke bør berøre andre bestemmelser i EU-retten eller national ret.

34 En fortolkning, hvorefter artikel 105, stk. 4, første afsnit, i direktiv 2018/1972 i sig selv giver udbyderne en ret til ensidig ændring, kan imidlertid bevirke, at udøvelsen af denne ret falder uden for de betingelser, der er fastsat i de almindelige EU-retlige eller nationale regler om forbrugerbeskyttelse. En sådan fortolkning er i strid med såvel det formål, der forfølges med dette direktiv, som med 276. betragtning hertil og kan derfor ikke tiltrædes.

35 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 105, stk. 4, første afsnit, i direktiv 2018/1972 skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke giver udbydere af andre offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester end nummeruafhængige interpersonelle kommunikationstjenester ret til ensidigt at ændre aftalevilkårene, men forudsætter, at der foreligger en sådan ret i henhold til andre gældende regler, og bestemmelsen er begrænset til at regulere slutbrugernes opsigelsesret, når udbyderen udøver retten til ensidig ændring, uden at dette berører de betingelser og krav, der i denne henseende er fastsat i EU-retten og national lovgivning om forbrugerbeskyttelse.

Sagsomkostninger

36 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

Artikel 105, stk. 4, første afsnit, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/1972 af 11. december 2018 om oprettelse af en europæisk kodeks for elektronisk kommunikation

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse ikke giver udbydere af andre offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester end nummeruafhængige interpersonelle kommunikationstjenester ret til ensidigt at ændre aftalevilkårene, men forudsætter, at der foreligger en sådan ret i henhold til andre gældende regler, og bestemmelsen er begrænset til at regulere slutbrugernes opsigelsesret, når udbyderen udøver retten til ensidig ændring, uden at dette berører de betingelser og krav, der i denne henseende er fastsat i EU-retten og national lovgivning om forbrugerbeskyttelse.

Underskrifter